

ME ÇFARË KOSTOJE?

Financimi i shërbimeve të specializuara
**për të mbijetuarat e dhunës me
bazë gjinore në Shqipëri**

ME ÇFARË KOSTOJE?

Të drejtat kanë një kosto

Financimi i shërbimeve të specializuara për të mbijetuarat e dhunës me bazë gjinore në Shqipëri

MESAZHI QENDROR

Shqipëria ka forcuar ndjeshëm kuadrin ligjor për mbrojtjen nga dhuna me bazë gjinore, por financimi ende nuk garanton zbatimin e plotë të tij. Të drejtat e parashikuara në ligj duhet të përkthehen në shërbime të kostuara, linja të dedikuara buxhetore dhe financim publik të mjaftueshëm, të qëndrueshëm e shumëvjeçar. Çështja kryesore nuk është vetëm sa shpenzohet, por nëse fondet mbulojnë nevojat reale, standardet e cilësisë dhe të gjithë rrugën e mbështetjes së të mbijetuarave—nga mbrojtja emergjente deri te rehabilitimi dhe riintegrimi i qëndrueshëm.

Tiranë, 2026

Agjencia Austriake për Zhvillim (ADA) nuk mban asnjë përgjegjësi për përmbajtjen e materialeve të komunikimit të përgatitura nga organizatat partnere. Deklaratat, opinionet dhe informacionet e paraqitura në to janë përgjegjësi e vetme e autorëve përkatës dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht qëndrimin zyrtar të Agjencisë Austriake për Zhvillim (ADA).

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Ky studim analizon financimin dhe kostimin e shërbimeve të specializuara për parandalimin dhe trajtimin e dhunës me bazë gjinore (DhBGj) në Shqipëri. Ai shqyrton nëse kuadri ligjor, strategjik dhe buxhetor shoqërohet me burime të mjaftueshme, të qëndrueshme dhe të gjurmueshme për të garantuar mbrojtjen, rehabilitimin dhe riintegrimin e të mbijetuarave, në përputhje me legjislacionin kombëtar dhe kërkesat e Konventës së Stambollit.

Analiza mbulon kuadrin ligjor dhe strategjik, mekanizmat e financimit publik, shpenzimet e disponueshme për periudhën 2022–2024 dhe nevojat e parashikuara financiare për vitet 2026–2028. Vlerësimi i kostove mbështetet në të dhënat e gjashtë ofruesve që përfaqësojnë tipologjitë kryesore të shërbimeve të specializuara: Linjën Kombëtare të Këshillimit për Gra dhe Vajza, Qendrën Liliun për menaxhimin e krizës në rastet e dhunës seksuale, një strehëz emergjence afatshkurtër, dy qendra rezidenciale afatgjata të administruara nga organizata të shoqërisë civile dhe një qendër rezidenciale shtetërore.

Gjetjet tregojnë se Shqipëria ka ngritur elementet kryesore të sistemit të shërbimeve të specializuara dhe ka forcuar ndjeshëm kuadrin ligjor për mbrojtjen nga dhuna. Megjithatë, mekanizmat e financimit nuk janë zhvilluar në të njëjtin ritëm. Financimi mbetet i fragmentuar ndërmjet buxhetit qendror, Fondit Social, buxheteve vendore dhe kontributeve të donatorëve, ndërsa për shumë shërbime mungojnë linja të posaçme buxhetore dhe të dhëna të ndara mbi alokimet, disbursimet dhe shpenzimet faktike.

Studimi nuk përlogarit një kosto të përgjithshme kombëtare, pasi mungojnë të dhëna të plota, të ndara dhe të verifikueshme për të gjithë ofruesit. Në veçanti, shpenzimet e strehëzave emergjente në nivel bashkie përfshihen shpesh në buxhetet e përgjithshme të shërbimeve sociale, ndërsa kostot e Qendrës Liliun janë të integruara në buxhetin e përgjithshëm të Qendrës Spitalore Universitare Nënë Tereza (QSUT). Për këtë arsye, vlerësimet paraqesin kostot orientuese dhe nevojat financiare të gjashtë ofruesve të analizuar dhe ofrojnë një bazë metodologjike për zhvillimin e mëtejshëm të një sistemi të standardizuar kostimi.

Çfarë tregon studimi dhe si duhet të interpretohen vlerësimet

Studimi paraqet një analizë të strukturuar të financimit, shpenzimeve dhe nevojave financiare të gjashtë ofruesve të përzgjedhur të shërbimeve të specializuara për dhunën me bazë gjinore. Për secilin ofrues, analiza shqyrton shpenzimet historike të disponueshme, mënyrën e financimit, kapacitetet aktuale, kërkesën për shërbime dhe boshllëqet që duhet të adresohen për të përmbushur standardet kombëtare dhe kërkesat e Konventës së Stambollit.

Vlerësimet për periudhën 2026–2028 ndërtohen duke kombinuar dy komponentë kryesorë: a) shpenzimet bazë të nevojshme për vazhdimin e funksionimit të shërbimit dhe kostot shtesë për plotësimin e mangësive të identifikuara. Këto të fundit përfshijnë, sipas tipologjisë së shërbimit, personel shtesë shumëdisiplinor, funksionim të vazhdueshëm, mbikëqyrje profesionale të stafit, kujdes të specializuar shëndetësor, shërbime për fëmijët, mbështetje juridike, interpretim dhe përkthim, transport, aksesueshmëri për personat me aftësi të kufizuara, siguri, menaxhim të të dhënave dhe mbështetje për riintegrimin pas largimit nga strehëza.

Në këtë kuptim, studimi ofron shembuj konkretë se si mund të përlogaritet kostoja e një shërbimi të specializuar duke u nisur nga standardet, kërkesa dhe paketa reale e mbështetjes, dhe jo vetëm nga shpenzimet historike ose fondet që janë aktualisht të disponueshme. Ai evidenton gjithashtu faktorët kryesorë që përcaktojnë koston dhe tregon hendekun ndërmjet funksionimit bazë dhe financimit të nevojshëm për një shërbim të plotë, cilësor, të aksesueshëm dhe të qëndrueshëm.

Megjithatë, rezultatet duhet të interpretohen brenda kufijve të kampionit dhe të të dhënave të disponueshme. Gjashtë ofruesit e analizuar përfaqësojnë tipologji të ndryshme shërbimesh dhe funksionojnë sipas modeleve të ndryshme institucionale dhe financiare. Disa administrohen nga organizata të shoqërisë civile dhe financohen kryesisht përmes projekteve të donatorëve; disa marrin mbështetje të pjesshme nga Fondi Social ose nga bashkitë; ndërsa shërbimet shtetërore financohen përmes buxhetit publik. Për rrjedhojë, strukturat e tyre të koston nuk janë plotësisht të krahasueshme dhe nuk mund të përdoren për të llogaritur një mesatare të vetme për të gjithë sektorin.

Studimi nuk përlogarit koston e përgjithshme kombëtare të shërbimeve të specializuara për DhBGj-në. Një përlogaritje e tillë nuk është e mundur në këtë fazë, kryesisht për shkak të mungesës së të dhënave të ndara, të standardizuara dhe të verifikueshme për të gjithë ofruesit.

Megjithëse dokumentet zyrtare evidentojnë ekzistencën e 13 strehëzave emergjente në nivel bashkie, për shumicën e tyre nuk ka informacion të plotë mbi statusin operacional, kapacitetin real, nivelin e përdorimit, numrin e përfituesve, kohëzgjatjen e qëndrimit dhe paketën e shërbimeve të ofruara.

Në buxhetet e Bashkive, shpenzimet për strehimin emergjent zakonisht nuk paraqiten në linja të posaçme. Kostot e personelit, ushqimit, sigurisë, shërbimeve utilitare, mirëmbajtjes dhe mbështetjes së drejtpërdrejtë për përfitueset përfshihen shpesh në buxhetet më të gjera të shërbimeve sociale. Kjo e bën të pamundur identifikimin e koston faktike të secilës strehëz dhe llogaritjen e një kostoje të besueshme për vend, për natë qëndrimi ose për përfituese.

Një kufizim tjetër lidhet me Qendrën Liliu. Kostot e saj operative janë të integruara në buxhetin e përgjithshëm të Qendrës Spitalore Universitare "Nënë Tereza" dhe nuk raportohen përmes një qendre të veçantë kostoje. Për këtë arsye, studimi mund të identifikojë vetëm disa nevoja dhe kosto shtesë, por jo koston e plotë të funksionimit të shërbimit.

Gjithashtu, kontributet në natyrë nuk vlerësohen financiarisht në mënyrë të njëtrajtshme. Ndërtesat e vëna në dispozicion nga bashkitë ose institucionet publike, pagesa e qirasë, shërbimet utilitare, mirëmbajtja, pajisjet dhe mbështetja administrative përbëjnë burime reale për funksionimin e shërbimeve. Pamundësia për të realizuar monetizimin e tyre bën që kostoja e plotë e ofrimit të shërbimeve të nënvlerësohet dhe kufizon krahasimin ndërmjet ofruesve.

Për më tepër, të dhënat mbi numrin e përfituesve nuk janë gjithmonë të krahasueshme. Ofruesit mund të raportojnë raste, persona, telefonata, seanca këshillimi, referime ose qëndrime rezidenciale. Pa informacion të standardizuar mbi net-qëndrimet, kohëzgjatjen e ndërhyrjes, kompleksitetin e rastit, shërbimet e marra dhe numrin e fëmijëve shoqëruar, buxheti total nuk mund të pjesëtohet thjesht me numrin e raportuar të përfituesve për të prodhuar një "kosto për përfituese".

Për rrjedhojë, vlerësimet e studimit duhet të kuptohen si kosto orientuese për ofruesit e analizuar dhe si shembuj të zbatimit të një metodologjie kostimi. Ato krijojnë një bazë të rëndësishme për identifikimin e komponentëve të koston, planifikimin e nevojave financiare dhe zhvillimin e standardeve të përbashkëta. Hapi i ardhshëm duhet të jetë mbledhja e të dhënave të plota nga të gjithë ofruesit, verifikimi i kapaciteteve dhe përdorimit të shërbimeve, monetizimi i kontributeve në natyrë dhe përdorimi i një metodologjie të unifikuar. Vetëm pas përmbushjes së këtyre kushteve mund të ndërtohet një vlerësim i besueshëm i koston kombëtare.

Përfundime kryesore të studimit

- ✓ **Ekziston një hendek i dukshëm ndërmjet të drejtave të garantuara dhe financimit të nevojshëm për zbatimin e tyre.** Kuadri ligjor parashikon një paketë të gjerë shërbimesh për mbrojtjen, rehabilitimin dhe riintegrimin e të mbijetuarave. Megjithatë, këto detyrime nuk janë përkthyer ende në mënyrë sistematike në standarde të kostuara, kosto për njësi, përgjegjësi të qarta financiare dhe linja të posaçme buxhetore.
- ✓ **Financimi publik i shërbimeve të specializuara mbetet i fragmentuar, i pjesshëm dhe jo gjithmonë i gjurmueshëm.** Burimet shpërndahen ndërmjet buxhetit qendror, Fondit Social, transfertave dhe buxheteve vendore. Për shumë shërbime, financimi publik mbulon vetëm disa paga ose shpenzime të kufizuara operative, pa përfshirë koston e plotë të funksionimit, mbështetjes së drejtpërdrejtë dhe riintegrit.
- ✓ **Qëndrueshmëria e shërbimeve varet ndjeshëm nga organizatat e shoqërisë civile dhe financimi i donatorëve.** Organizatat e specializuara, veçanërisht organizatat e grave, ofrojnë një pjesë thelbësore të shërbimeve dhe mbulojnë boshllëqe të rëndësishme të sistemit publik. Megjithatë, financimi i tyre mbështetet kryesisht në projekte afatshkurtra, duke kufizuar ruajtjen e personelit, investimet në cilësinë e shërbimeve dhe planifikimin shumëvjeçar.
- ✓ **Funksionimi i një shërbimi të specializuar kërkon shumë më tepër sesa strehim fizik.** Faktorët kryesorë të koston përfshijnë personelin shumëdisiplinor, funksionimin 24 orë në ditë, menaxhimin individual të rasteve, mbikëqyrjen profesionale të stafit, kujdesin e specializuar shëndetësor, ndihmën juridike, shërbimet për fëmijët, transportin, sigurinë dhe aksesueshmërinë. Riintegrimi, përfshirë strehimin kalimtar, punësimin dhe mbështetjen pas largimit, mbetet një nga komponentët më pak të financuar.
- ✓ **Mungesa e të dhënave të standardizuara pengon kostimin dhe planifikimin mbi bazën e nevojave.** Informacioni për kapacitetin, përdorimin e shërbimeve, numrin dhe profilin e përfituesve, kohëzgjatjen e ndërhyrjeve, net-qëndrimet, shërbimet e marra dhe rezultatet nuk mbledhet në mënyrë të njëtrajtshme. Si pasojë, është e vështirë të llogariten kostot për njësi, të parashikohet kërkesa dhe të vlerësohet mjaftueshmëria e financimit.
- ✓ **Buxhetimi i përgjigjshëm gjinor nuk është integruar plotësisht në financimin e shërbimeve për DhBGj-në.** Megjithëse ai është vendosur si detyrim ligjor dhe procedural, buxhetet vazhdojnë të përgatiten kryesisht mbi bazën e shpenzimeve historike dhe fondeve të disponueshme. Lidhja ndërmjet analizës së nevojave, alokimit të burimeve, shpenzimeve dhe rezultateve për të mbijetuarat mbetet e dobët.
- ✓ **Mbulimi gjeografik dhe kapaciteti i shërbimeve mbeten të pamjaftueshme dhe të pabarabarta.** Shërbimet e specializuara janë të përqendruara në një numër të kufizuar zonash, ndërsa gratë dhe vajzat në zonat rurale ose të largëta përballen me pengesa më të mëdha.

Statusi operacional dhe kapaciteti real i strehëzave emergjente bashkiake nuk dokumentohen në mënyrë të plotë dhe të verifikueshme.

- ✓ **Nevojitet kalimi nga financimi i projekteve të financimi i qëndrueshëm i shërbimeve.** Shërbimet e specializuara duhet të integrohen në Programin Buxhetor Afatmesëm përmes linjave të dedikuara, financimit programor dhe marrëveshjeve shumëvjeçare. Financimi duhet të lidhet me standardet, kërkesën reale, cilësinë, aksesueshmërinë dhe rezultatet e arritura për të mbijetuarat dhe fëmijët e tyre.

Kuadri ligjor: zgjerimi i të drejtave dhe boshllëqet në kostimin e zbatimit

Shqipëria ka forcuar ndjeshëm kuadrin ligjor për barazinë gjinore dhe mbrojtjen nga dhuna ndaj grave. Ligji nr. 64/2025 "Për barazinë gjinore" dhe Ligji nr. 11/2026 "Për parandalimin dhe mbrojtjen nga dhuna ndaj grave dhe dhuna në familje" krijojnë një standard më të gjerë dhe më të integruar se kuadri i mëparshëm. Të lexuara së bashku, këto ligje kërkojnë që të drejtat dhe shërbimet e garantuara të shoqërohen me planifikim financiar, burime njerëzore të mjaftueshme, standarde cilësie, tregues të matshëm dhe mekanizma monitorimi.

Ligji nr. 64/2025 e përcakton buxhetimin e përgjigjshëm gjinor si detyrim për institucionet qendrore dhe vendore gjatë gjithë ciklit buxhetor: nga planifikimi dhe hartimi i programeve, te zbatimi, monitorimi, vlerësimi dhe auditimi. Në fushën e dhunës ndaj grave, kjo do të thotë se institucionet nuk duhet të raportojnë vetëm shumën që shpenzojnë aktualisht. Ato duhet të vlerësojnë kërkesën reale për shërbime, numrin e pritshëm të përfitueseve, llojin dhe intensitetin e mbështetjes, mbulimin territorial, standardin minimal të cilësisë, koston për njësi, burimin e financimit dhe hendekun ndërmjet nevojës dhe alokimit faktik.

Ligji nr. 11/2026 e zgjeron ndjeshëm fushën e mbrojtjes, duke përfshirë forma të ndryshme të dhunës ndaj grave në jetën private dhe publike, përfshirë dhunën fizike, psikologjike, seksuale dhe ekonomike, dhunën e lehtësuar nga teknologjia, ngacmimin seksual dhe dhunën ndaj grave në politikë dhe në proceset zgjedhore. Ligji vendos një qasje me në qendër viktimën dhe kërkon që shërbimet të jenë falas, të shpejta, lehtësisht të aksesueshme, konfidenciale dhe të përshtatura sipas nevojave individuale.

Paketa e mbështetjes nuk kufizohet te ndërhyrja emergjente. Ajo përfshin vlerësimin individual dhe të riskut, informimin dhe referimin, mbrojtjen e menjëhershme, strehimin e sigurt, kujdesin shëndetësor dhe psikosocial, ndihmën juridike, mbështetjen ekonomike, shërbimet për fëmijët, rehabilitimin, riintegrimin, strehimin afatgjatë dhe asistencën për punësim. Ligji krijon gjithashtu detyrime për funksionimin e Mekanizmave të Koordinuar të Referimit, trajnimin e profesionistëve, mbledhjen e të dhënave, koordinimin ndër-institucional dhe monitorimin e rezultateve.

Megjithatë, zgjerimi i të drejtave nuk është shoqëruar ende me një kostim të plotë të zbatimit. Ligjet përcaktojnë çfarë duhet të garantohet, por nuk përcaktojnë në mënyrë të mjaftueshme:

- ✓ paketën minimale të kostuar për secilën tipologji shërbimi;
- ✓ standardet e koston për njësi, për vend, për natë qëndrimi ose për paketë shërbimesh;
- ✓ numrin dhe përbërjen e personelit të nevojshëm për funksionim të vazhdueshëm;
- ✓ kostot e diferencuara për fëmijët dhe grupet që përballen me pengesa të shumfishta;
- ✓ ndarjen e përgjegjësisë financiare ndërmjet institucioneve qendrore dhe bashkive;
- ✓ mekanizmin e financimit të organizatave të specializuara të shoqërisë civile;
- ✓ burimin buxhetor për çdo detyrim të ri ose standard të zgjeruar;
- ✓ mënyrën e identifikimit dhe gjurmimit të shpenzimeve deri te shërbimi dhe përfituesja;

- ✓ treguesit që lidhin financimin me cilësinë, aksesin dhe rezultatet e arritura.

Ky është boshllëku kryesor i kuadrit aktual: standardi ligjor është zgjeruar, por arkitektura financiare për zbatimin e tij mbetet e paplotë. Ekziston rreziku që detyrimet e reja të trajtohen si përgjegjësi formale të institucioneve, pa u shoqëruar me personelin, infrastrukturën dhe fondet përkatëse. Ky rrezik është veçanërisht i lartë në nivel vendor, ku bashkitë kanë përgjegjësi të rëndësishme për strehimin emergjent, Mekanizmat e Koordinuar të Referimit, shërbimet sociale dhe riintegrimin, por kapacitetet dhe mundësitë financiare ndryshojnë ndjeshëm.

Edhe vlerësimi i ndikimit gjinor, i kërkuar për ndërhyrjet e reja ligjore dhe programore, duhet të shoqërohet me vlerësim të plotë financiar. Kur një ligj krijon një shërbim të ri, zgjeron kategoritë e përfitueseve ose vendos standarde më të larta, duhet të identifikohen kostot fillestare, shpenzimet vjetore të funksionimit, personeli shtesë, investimet infrastrukturore, trajnimi dhe ndikimi mbi buxhetet qendrore dhe vendore. Pa këtë analizë, vlerësimi i ndikimit rrezikon të mbetet formal dhe zbatimi i ligjit të mbështetet në rialokime të përkohshme ose financime nga donatorët.

Një tjetër boshllëk lidhet me aktet nënligjore dhe standardet ekzistuese, një pjesë e të cilave janë hartuar përpara miratimit të ligjeve të reja. Ato duhet të rishikohen dhe harmonizohen për të reflektuar fushën më të gjerë të mbrojtjes, qasjen me në qendër viktimën, format e reja të dhunës dhe nevojat e grupeve të ndryshme. Harmonizimi duhet të përfshijë jo vetëm procedurat, por edhe standardet e personelit, aksesueshmërisë, sigurisë, konfidencialitetit, shërbimeve për fëmijët dhe mbështetjes pas largimit nga strehëza.

Zbatimi i ligjit ka gjithashtu kosto institucionale që shpesh mbeten të padukshme në buxhete. Vlerësimi i riskut kërkon profesionistë të trajnuar, kohë të dedikuar, instrumente të standardizuara, mjedise konfidenciale dhe ruajtje të sigurt të të dhënave. Mekanizmi i Koordinuar i Referimit kërkon koordinatore vendorë, menaxhim profesional të rasteve, komunikim ndërinstitutional, transport, dokumentim dhe monitorim. Trajnimi i policisë, prokurorëve, gjyqtarëve, personelit shëndetësor dhe punonjësve socialë kërkon financim të rregullt dhe jo aktivitete sporadike të mbështetura nga projekte.

Në mënyrë të ngjashme, aksesueshmëria duhet të trajtohet si pjesë e standardit minimal dhe jo si shpenzim fakultativ. Garantimi i aksesit për gratë dhe vajzat me aftësi të kufizuara kërkon përshtatjen fizike të mjediseve, informacion në formate të aksesueshme, interpretim në gjuhën e shenjave, pajisje ndihmëse, transport të përshtatur dhe personel të trajnuar. Edhe gratë në zonat rurale, gratë rome dhe egjiptiane, migrantet, gratë e moshuara dhe gratë me fëmijë në ngarkim mund të kërkojnë burime shtesë për të pasur akses të barabartë në shërbime.

Fëmijët që shoqërojnë nënat në strehëza nuk duhet të trajtohen thjesht si persona shoqëruar. Ata janë përfitues të drejtpërdrejtë dhe kanë nevojë për vlerësim individual, mbështetje psikologjike, kujdes shëndetësor, vazhdimësi të arsimit, transport, kujdes ditor dhe mjedise miqësore. Kostot për këto shërbime duhet të identifikohen veçmas dhe jo të fshihen brenda shpenzimeve të përgjithshme të akomodimit.

Përfundimisht, kuadri ligjor kërkon financimin e gjithë vazhdimësisë së mbështetjes: nga identifikimi dhe raportimi, te mbrojtja emergjente, strehimi, kujdesi shëndetësor, ndihma juridike, rehabilitimi dhe riintegrimi social e ekonomik. Financimi i një shtrati, një page ose një strukture formale nuk përbën zbatim të plotë të ligjit. Zbatimi kërkon një paketë të integruar shërbimesh dhe burimet e nevojshme për ta ofruar atë me cilësi dhe pa ndërprerje.

Për këtë arsye, nevojitet hartimi i një plani financiar zbatimi për ligjet e reja, i cili të:

- ✓ harmonizojë aktet nënligjore dhe standardet e shërbimeve;
- ✓ përcaktojë paketën minimale për çdo tipologji shërbimi;
- ✓ llogarisë kostot fillestare dhe të përsëritura;
- ✓ vendosë standarde të kostos për njësi;
- ✓ përcaktojë personelin dhe kapacitetet minimale;
- ✓ ndajë qartë përgjegjësitë financiare ndërmjet qeverisjes qendrore dhe vendore;
- ✓ krijojë linja të dedikuara dhe të gjurmueshme buxhetore;
- ✓ integrojë kostot në Programin Buxhetor Afatmesëm dhe në buxhetet vendore;
- ✓ sigurojë financim të qëndrueshëm për ofruesit e specializuar të shoqërisë civile;
- ✓ lidhë alokimet dhe shpenzimet me tregues të aksesit, cilësisë dhe rezultateve.

Vetëm përmes kësaj lidhjeje ndërmjet të drejtës ligjore, standardit të shërbimit, kostos, përgjegjësisë institucionale dhe burimit buxhetor mund të matet hendeku real i financimit dhe të sigurohet zbatimi efektiv i kuadrit të ri ligjor.

Çfarë tregon analiza e financimit

Analiza tregon se Shqipëria ka bërë përparim në integrimin e buxhetimit të përgjigjshëm gjinor në Programin Buxhetor Afatmesëm. Numri i programeve buxhetore me objektiva ose kërkesa të lidhura me barazinë gjinore është rritur nga 48 në PBA-në 2023–2025 në 81 në PBA-në 2026–2028. Në PBA-në 2025–2027, shpenzimet e planifikuara në kuadër të buxhetimit të përgjigjshëm gjinor përbënin 10,8% të shpenzimeve të përgjithshme të planifikuara.

Ky zgjerim tregon se perspektiva gjinore po përfshihet në një numër më të madh programesh publike. Megjithatë, shpenzimet e identifikuara si pjesë e buxhetimit të përgjigjshëm gjinor mbulojnë fusha të ndryshme të barazisë gjinore dhe nuk përfaqësojnë në tërësi financimin për parandalimin dhe trajtimin e dhunës me bazë gjinore.

Fondet për DhBGj-në shpërndahen ndërmjet disa sektorëve dhe programeve: Mireqenies Sociale, shëndetësisë, drejtësisë, rendit dhe sigurisë, ndihmës juridike, strehimit, punësimit dhe qeverisjes vendore. Si rezultat, nuk ekziston ende një pasqyrë e konsoliduar që të tregojë qartë se sa planifikohet, alokohet, disbursohet dhe shpenzohet për secilën tipologji shërbimi.

Financimi publik realizohet përmes buxhetit të shtetit, Fondit Social, transfertave për qeverisjen vendore dhe buxheteve bashkiake. Këto burime plotësohen nga financimi i donatorëve dhe nga kontributet e vetë organizatave të shoqërisë civile. Për shumë ofrues, mbështetja publike mbulon vetëm një pjesë të pagave ose të shpenzimeve operative, ndërsa komponentë të rëndësishëm të shërbimit financohen përmes projekteve me kohëzgjatje të kufizuar.

Kjo strukturë financimi krijon një hendek ndërmjet kostos së funksionimit të shërbimeve ekzistuese dhe kostos së nevojshme për përmbushjen e plotë të standardeve. Buxhetet ndërtohen kryesisht mbi shpenzimet historike dhe fondet e disponueshme, ndërsa kërkesa reale, kapaciteti i nevojshëm, standardet e cilësisë dhe rezultatet për të mbijetuarat nuk përfshihen ende në mënyrë sistematike në procesin e planifikimit.

Tabela 1. Çështjet kryesore dhe ndikimi i tyre në financimin dhe ofrimin e qëndrueshëm të shërbimeve

Çështja kryesore	Ndikimi në financimin dhe ofrimin e shërbimeve
Financim vjetor dhe i mbështetur në projekte	Kufizon planifikimin shumëvjeçar, ruajtjen e stafit të specializuar dhe garantimin e shërbimeve pa ndërprerje
Mungesë e linjave të dedikuara buxhetore	Vështirëson identifikimin e fondeve të alokuara dhe të shpenzuara për secilin shërbim
Planifikim mbi bazën e shpenzimeve historike	Buxheti pasqyron kapacitetet ekzistuese dhe jo domosdoshmërisht kërkesën ose standardin që duhet përmbushur
Financim i pjesshëm i paketës së shërbimeve	Disa paga dhe shpenzime bazë mbulohen, ndërsa riintegrimi, kujdesi për fëmijët, transporti dhe shërbimet e specializuara mbeten të financuara pjesërisht
Kontribute në natyrë të paregjistruara financiarisht	Ndërtesat, utilitetet, mirëmbajtja dhe mbështetja administrative nuk pasqyrohen gjithmonë në koston e plotë
Të dhëna financiare dhe administrative të pastandardizuara	Vështirësojnë llogaritjen e kërkesës, koston për njësi dhe hendekut ndërmjet nevojës dhe financimit
Varësi nga financimi i donatorëve	Rrit pasigurinë për vazhdimësinë, zgjerimin dhe qëndrueshmërinë e shërbimeve

Shembull konkret i kostimit të një strehëze rezidenciale: Qendra “Vatra”

Kostimi i Qendrës Psikosociale “Vatra” paraqet një shembull konkret të burimeve që kërkon funksionimi i një strehëze rezidenciale afatgjatë. Analiza dallon ndërmjet:

1. buxhetit bazë për vazhdimin e funksionimit të shërbimit;
2. kostove shtesë për plotësimin e boshllëqeve të identifikuar;
3. buxhetit të plotë të nevojshëm për ofrimin e një pakete më të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse.

Në vitin 2024, Qendra “Vatra” mbështeti 166 të mbijetuar dhe 54 fëmijë. Mbështetja e ofruar përfshinte strehim dhe shërbime rezidenciale, menaxhim rasti, këshillim psikosocial, mbështetje juridike dhe mjekësore, rehabilitim, formim, punësim dhe riintegrim. Për këtë arsye, kostimi i Qendrës përfshin jo vetëm akomodimin, por të gjithë paketën e mbrojtjes dhe mbështetjes.

1. Buxheti bazë për vitin 2026

Buxheti bazë i parashikuar për vitin 2026 është 54 871 176 lekë. Ai përfshin pagat dhe kontributet e personelit, programin e rehabilitimit dhe riintegrit, shpenzimet operative dhe investimet bazë kapitale.

Tabela 2. Buxheti bazë i parashikuar për vitin 2026, sipas zërave buxhetorë

Zëri buxhetor	Vlera për vitin 2026	Pesha në buxhetin bazë
Paga dhe kontribute shoqërore e shëndetësore	22 700 560 lekë	41,4%
Rehabilitim dhe riintegrim	23 517 196 lekë	42,9%

Zëri buxhetor	Vlera për vitin 2026	Pesha në buxhetin bazë
Shpenzime operative	8 313 120 lekë	15,2%
Shpenzime kapitale	340 300 lekë	0,6%
Buxheti bazë gjithsej	54 871 176 lekë	100%

Pjesa më e madhe e buxhetit bazë lidhet me personelin dhe me programin e rehabilitimit dhe riintegrit. Së bashku, këta dy komponentë përbëjnë rreth 84% të kostonë së funksionimit. Kjo pasqyron natyrën intensive të një shërbimi rezidencial, ku mbështetja duhet të jetë e vazhdueshme, e individualizuar dhe shumëdisiplinore.

2. Kostot shtesë për forcimin e shërbimit

Për vitin 2026 janë identifikuar 19 670 964 lekë kosto shtesë. Këto burime synojnë të forcojnë menaxhimin e rasteve, cilësinë e shërbimit, mirëqenien e stafit, aksesueshmërinë dhe mbështetjen për riintegrimin e sigurt të përfitueseve.

Tabela 3. Kostot shtesë të parashikuara për forcimin e shërbimit gjatë vitit 2026

Komponenti shtesë	Baza e përlllogaritjes	Kostoja për vitin 2026
Tre menaxherë/e shtesë të rasteve	119 124 lekë në muaj × 12 muaj × 3 punonjës	4 288 464 lekë
Mbikëqyrje profesionale dhe mirëqenie e stafit	Mbikëqyrje në grup dhe mbështetje psikologjike për personelin	1 360 000 lekë
Interpretim dhe përkthim	Shërbime për sigurimin e aksesit të përfitueseve të huaja	1 500 000 lekë
Mbështetje me qira pas largimit nga strehëza	25 000 lekë në muaj × 6 muaj × 50 përfituese	7 500 000 lekë
Dokumentacion juridik dhe shpenzime noteriale	Mbështetje për pajisjen me dokumentet e nevojshme	52 500 lekë
Transport për përfituese të huaja	120 000 lekë × 40 raste	4 800 000 lekë
Përshtatje për aksesueshmërinë	Investim kapital i njëhershëm	170 000 lekë
Kostot shtesë gjithsej		19 670 964 lekë

Komponenti më i madh shtesë është mbështetja me qira pas largimit nga strehëza, me 7,5 milionë lekë. Kjo masë synon të krijojë një periudhë kalimtare sigurie dhe të parandalojë rikthimin e të mbijetuarave në mjedise të dhunshme për shkak të mungesës së strehimit ose të ardhurave.

Kosto të tjera të rëndësishme lidhen me transportin, shtimin e menaxherëve të rasteve dhe mirëqenien profesionale të stafit. Këta komponentë ndikojnë drejtpërdrejt në vazhdimësinë e kujdesit, koordinimin me institucionet dhe ndjekjen e rasteve pas largimit nga strehëza.

3. Buxheti i plotë i vlerësuar për periudhën 2026–2028

Buxheti i plotë përftohet duke i shtuar kostot e identifikuar për forcimin e shërbimit buxhetit bazë të funksionimit.

Tabela 4. Buxheti bazë, kostot shtesë dhe buxheti i plotë i vlerësuar për periudhën 2026–2028

Viti	Buxheti bazë	Kostot shtesë	Buxheti i plotë
2026	54 871 176 lekë	19 670 964 lekë	74 542 140 lekë
2027	59 287 708 lekë	15 973 125 lekë	75 260 833 lekë
2028	59 719 795 lekë	16 771 781 lekë	76 491 576 lekë
Gjithsej 2026–2028	173 878 679 lekë	52 415 870 lekë	226 294 549 lekë

Për vitin 2026, forcimi i paketës së shërbimeve kërkon rreth 19,7 milionë lekë mbi buxhetin bazë. Kjo përfaqëson një rritje prej rreth 35,9%. Buxheti i përgjithshëm i nevojshëm arrin në rreth 74,5 milionë lekë.

Në buxhetin e plotë të vitit 2026:

- pagat dhe kontributet përbëjnë rreth 36,2%;
- rehabilitimi dhe riintegrimi përbëjnë rreth 31,5%;
- shpenzimet operative përbëjnë rreth 31,6%;
- shpenzimet kapitale përbëjnë më pak se 1%.

Kjo strukturë tregon se strehëza rezidenciale nuk është vetëm një mjedis i sigurt për akomodim. Ajo është një shërbim kompleks që kërkon personel shumëdisiplinor, menaxhim të vazhdueshëm të rasteve, mbështetje psikosociale dhe juridike, kujdes shëndetësor, transport, dokumentacion, mbështetje për fëmijët dhe masa konkrete për riintegrim.

Kostimi i Qendrës “Vatra” bazohet në këtë formulë: Kostoja bazë e funksionimit + kostot për plotësimin e boshllëqeve = buxheti i plotë i nevojshëm për ofrimin e shërbimit.

Ky model mund të shërbejë si bazë për zhvillimin e një metodologjie më të standardizuar për strehëzat. Zbatimi i tij në nivel kombëtar duhet të mbështetet në të dhëna për kapacitetin e licencuar dhe atë real, numrin e net-qëndrimeve, nivelin e shfrytëzimit, numrin e grave dhe fëmijëve të mbështetur, kompleksitetin e rasteve, shërbimet e ofruara dhe rezultatet e riintegrit.

Pasqyra e kostove të vlerësuara për gjashtë ofruesit

Vlerësimet për periudhën 2026–2028 përfshijnë shpenzimet bazë dhe kostot shtesë të nevojshme për forcimin e shërbimeve, sipas nevojave të identifikuara për secilin ofrues.

Tabela 5. Kostot e vlerësuara sipas ofruesit dhe tipologjisë së shërbimit për periudhën 2026–2028

Ofruesi dhe tipologjia e shërbimit	2026	2027	2028
Linja Kombëtare e Këshillimit për Gra dhe Vajza	44,8 milionë lekë	46,0 milionë lekë	48,0 milionë lekë
Qendra Liliun për rastet e dhunës seksuale	6,39 milionë lekë	2,02 milionë lekë	1,91 milionë lekë
“Gruaja tek Gruaja” – strehëz emergjence afatshkurtër	14,5 milionë lekë	14,7 milionë lekë	15,5 milionë lekë
Qendra “Vatra” – strehëz rezidenciale afatgjatë	74,5 milionë lekë	75,2 milionë lekë	76,5 milionë lekë
“Të Ndryshëm & Të Barabartë” – qendër rezidenciale afatgjatë	50,0 milionë lekë	51,1 milionë lekë	52,0 milionë lekë

Ofruesi dhe tipologjia e shërbimit	2026	2027	2028
Qendra Kombëtare shtetërore – qendër rezidenciale afatgjatë	29,2 milionë lekë	30,6 milionë lekë	32,1 milionë lekë

Për Qendrën Liliu, shifrat përfaqësojnë kostot shtesë të identifikuar për zgjerimin e mjediseve, aksesueshmërinë, menaxhimin e rasteve, trajnimin, mbikëqyrjen profesionale dhe interpretimin. Shpenzimet e zakonshme operative të Qendrës mbulohen brenda buxhetit të përgjithshëm të QSUT-së. Diferencat ndërmjet ofruesve pasqyrojnë natyrën dhe intensitetin e ndryshëm të shërbimeve. Linja e këshillimit ofron mbulim kombëtar dhe funksionim në distancë 24/7; Qendra Liliu ofron ndërhyrje të specializuara për rastet e dhunës seksuale; strehëza afatshkurtër përqendrohet te mbrojtja emergjente; ndërsa qendrat afatgjata ofrojnë strehim, rehabilitim dhe riintegrim për gra dhe fëmijë gjatë një periudhe më të gjatë.

Në tërësi, analiza tregon se personeli, funksionimi i vazhdueshëm, mbështetja e drejtpërdrejtë dhe riintegrimi përbëjnë pjesën kryesore të kostove. Për rrjedhojë, planifikimi financiar duhet të mbështetet në tipologjinë, standardin dhe intensitetin e shërbimit, duke siguruar që financimi të mbulojë të gjithë paketën e nevojshme të mbrojtjes dhe jo vetëm akomodimin ose shpenzimet minimale operative.

Çfarë duhet të ndryshojë

Gjetjet tregojnë se përmirësimi i financimit nuk kërkon vetëm rritjen e fondeve, por edhe ndryshimin e mënyrës se si shërbimet planifikohen, kostohen, financohen dhe monitorohen. Shqipëria duhet të kalojë nga një sistem i mbështetur kryesisht në shpenzimet historike dhe projektet afatshkurtra drejt një modeli financimi të bazuar në të drejta, standarde, kërkesë reale dhe rezultate.

1. Kostimi të bëhet pjesë e detyrueshme e planifikimit buxhetor

Ministria e Shëndetësisë dhe Mireqenies Sociale, Shërbimi Social Shtetëror, Ministria e Financave dhe bashkitë duhet të miratojnë dhe zbatojnë një metodologji të unifikuar për kostimin e shërbimeve të specializuara për DhBGj-në. Metodologjia duhet të përdoret nga institucionet shtetërore, bashkitë dhe organizatat e kontraktuara për ofrimin e shërbimeve.

Për çdo tipologji shërbimi duhet të përcaktohet një paketë minimale, e cila të përfshijë:

- standardin dhe intensitetin e shërbimit;
- numrin dhe profilin e personelit;
- funksionimin e vazhdueshëm dhe gatishmërinë 24/7;
- kapacitetin e licencuar dhe nivelin e pritshëm të përdorimit;
- mbështetjen e drejtpërdrejtë për gratë dhe fëmijët;
- rehabilitimin dhe riintegrimin;
- kostot administrative, operative dhe kapitale;
- aksesueshmërinë, sigurinë dhe mbrojtjen e të dhënave.

Kostimi duhet të dallojë ndërmjet kostove fikse të funksionimit, kostove që ndryshojnë sipas numrit dhe nevojave të përfituesve, si dhe investimeve të njehershme. Ndërtesat, qiraja, shërbimet utilitare, mirëmbajtja, pajisjet dhe mbështetja administrative e ofruar në natyrë duhet të vlerësohen financiarisht, në mënyrë që të pasqyrohet kostoja e plotë e shërbimit.

Çdo ligj, akt nënligjor, standard ose program i ri që zgjeron të drejtat dhe shërbimet duhet të shoqërohet me vlerësim të ndikimit financiar. Ky vlerësim duhet të identifikojë kostot fillestare,

shpenzimet vjetore të funksionimit, personelin shtesë, investimet infrastrukturore dhe ndikimin mbi buxhetet qendrore dhe vendore.

2. Të krijohet një sistem financimi publik i qëndrueshëm dhe shumëvjeçar

Shërbimet e specializuara duhet të integrohen plotësisht në Programin Buxhetor Afatmesëm dhe në buxhetet vjetore. Për këtë qëllim, duhet të krijohen produkte, kode dhe linja të dedikuara buxhetore për:

- strehimin emergjent;
- qendrat rezidenciale afatgjata;
- linjat telefonike të ndihmës;
- shërbimet për rastet e dhunës seksuale;
- rehabilitimin dhe riintegrimin;
- shërbimet e specializuara për fëmijët;
- mbështetjen pas largimit nga strehëza.

Këto linja duhet të mundësojnë ndjekjen e fondeve nga planifikimi dhe alokimi deri te disbursimi, shpenzimi faktik dhe rezultati i arritur.

Fondi Social duhet të kalojë gradualisht nga financimi me projekte vjetore në financim programor dhe shumëvjeçar. Financimi duhet të sigurojë vazhdimësinë e shërbimeve, ruajtjen e stafit të specializuar dhe planifikimin e investimeve, pa i detyruar ofruesit të aplikojnë çdo vit për mbulimin e të njëjtave nevoja bazë.

Organizatat e specializuara të shoqërisë civile duhet të financohen përmes marrëveshjeve shumëvjeçare për ofrimin e shërbimeve. Përzgjedhja dhe financimi i tyre duhet të mbështeten në përvojën, specializimin, përmbushjen e standardeve, cilësinë, kapacitetin dhe rezultatet. Kostot administrative të domosdoshme për funksionimin e shërbimit duhet të njihen si pjesë legjitime e financimit.

Duhet gjithashtu të qartësohet ndarja e përgjegjësisë ndërmjet qeverisjes qendrore dhe bashkive. Çdo shërbim i kërkuar nga ligji duhet të lidhet me institucionin përgjegjës, burimin e financimit dhe mekanizmin për mbulimin e kostos. Kjo është veçanërisht e rëndësishme për bashkitë me kapacitete më të kufizuara fiskale dhe administrative.

3. Të financohet e gjithë rruga e mbështetjes së të mbijetuarës

Financimi duhet të mbulojë të gjithë vazhdimësinë e shërbimeve: nga identifikimi dhe vlerësimi i riskut, te mbrojtja emergjente, rehabilitimi dhe riintegrimi afatgjatë. Financimi i akomodimit ose i disa pagave nuk është i mjaftueshëm për garantimin e një shërbimi të plotë.

Buxhetet duhet të përfshijnë:

- personel shumëdisiplinor dhe funksionim të vazhdueshëm 24/7;
- vlerësim individual, menaxhim dhe ndjekje të rasteve;
- mbështetje psikologjike, psikosociale, shëndetësore dhe juridike;
- trajnim të vazhdueshëm dhe të akredituar të profesionistëve;
- mbikëqyrje profesionale dhe mbështetje psikologjike për personelin;
- transport, dokumentacion dhe ndihmë të menjëhershme;
- interpretim dhe përkthim;
- siguri fizike dhe digjitale;
- përshtatje të mjediseve dhe shërbimeve për personat me aftësi të kufizuara.

Për fëmijët që shoqërojnë nënat e tyre duhet të krijohen zëra të veçantë buxhetorë. Këta duhet të mbulojnë vlerësimin individual, mbështetjen psikologjike, kujdesin shëndetësor, vazhdimësinë e arsimit, transportin, ushqimin, kujdesin ditor dhe aktivitetet zhvillimore. Fëmijët duhet të trajtohen si përfitues të drejtpërdrejtë dhe jo vetëm si persona shoqëruar.

Riintegrimi duhet të njihet dhe financohet si pjesë përbërëse e shërbimit. Buxheti duhet të mbulojë qiranë kalimtare, strehimin social, formimin profesional, ndërmjetësimin për punësim, kujdesin për fëmijët dhe ndjekjen pas largimit nga strehëza. Pa këto masa, mbrojtja mbetet e përkohshme dhe rritet rreziku i rikthimit në mjedise të pasigurta për arsye ekonomike.

4. Të përmirësohen kapaciteti dhe shpërndarja territoriale e shërbimeve

Planifikimi duhet të mbështetet në një vlerësim të plotë të kapacitetit ekzistues dhe të kërkesës së pambuluar në çdo territor. Për strehëzat emergjente bashkiake duhet të dokumentohen në mënyrë të standardizuar:

- statusi operacional;
- kapaciteti i licencuar dhe ai real;
- numri i vendeve të disponueshme;
- niveli i shfrytëzimit;
- numri i rasteve të pranuar dhe të përealizuara;
- kohëzgjatja e qëndrimit;
- shërbimet e ofruara;
- shpenzimet sipas kategorive.

Zgjerimi i kapaciteteve duhet të orientohet drejt zonave me kërkesë më të lartë dhe mbulim të pamjaftueshëm. Përveç madhësisë së popullsisë, planifikimi duhet të marrë në konsideratë referimet, distancën nga shërbimet, zonat rurale dhe nevojat e grave që përballen me diskriminim të shumëfishtë. Kapacitetet mund të zgjerohen përmes ngritjes së shërbimeve publike, bashkëpunimit ndërbashkiak dhe kontraktimit shumëvjeçar të organizatave të specializuara. Çdo zgjerim duhet të shoqërohet me financimin e personelit, pajisjeve, transportit, aksesueshmërisë dhe sigurisë, jo vetëm me sigurimin e një ndërtese.

5. Të lidhen të dhënat financiare me shërbimet dhe rezultatet

REVALB dhe sistemet e menaxhimit të rasteve duhet të përdorin përkufizime, tregues dhe procedura të standardizuara. Për çdo shërbim duhet të regjistrohen:

- kapaciteti dhe niveli i përdorimit;
- numri dhe profili i përfituesve;
- net-qëndrimet dhe kohëzgjatja e ndërhyrjes;
- numri i fëmijëve të mbështetur;
- llojet dhe intensiteti i shërbimeve të marra;
- rastet që nuk janë pranuar për mungesë kapaciteti;
- mbështetja pas largimit;
- rezultatet e rehabilitimit dhe riintegrit.

Të dhënat duhet të ndahen sipas moshës, aftësisë së kufizuar, përkatësisë etnike, vendbanimit dhe faktorëve të tjerë të cenueshmërisë, duke respektuar konfidencialitetin dhe mbrojtjen e të dhënave personale.

Raportimi financiar duhet të krahasojë, për çdo shërbim, buxhetin e planifikuar, alokimin e miratuar, shumën e disbursuar dhe shpenzimin faktik. Ky informacion duhet të lidhet me të dhënat për mbulimin, cilësinë dhe rezultatet, në mënyrë që të vlerësohet jo vetëm sa është shpenzuar, por edhe çfarë është arritur.

Treguesit kryesorë duhet të përfshijnë normën e shfrytëzimit, vazhdimësinë e kujdesit, kohën e reagimit, rastet e refuzuara, qëndrueshmërinë e strehimit, punësimin, mbështetjen e fëmijëve, rikthimin në mjedise të pasigurta dhe ruajtjen e stafit të specializuar.

6. Të forcohen monitorimi, transparenca dhe llogaridhënia

Institucionet përgjegjëse duhet të raportojnë rregullisht për financimin dhe rezultatet e shërbimeve të specializuara. Raportimi duhet të përfshijë financimin publik, kontributet e donatorëve dhe mbështetjen në natyrë, në mënyrë që të krijohet një pasqyrë e plotë e burimeve të përdorura.

Monitorimi nuk duhet të kufizohet te kontrolli administrativ dhe financiar. Ai duhet të vlerësojë përmbushjen e standardeve, aksesueshmërinë, cilësinë, sigurinë, vazhdimësinë dhe rezultatet për gratë dhe fëmijët.

Duhet të zhvillohen gjithashtu vlerësime periodike të pavarura, të cilat të përdoren për rishikimin e kostove standarde, përmirësimin e cilësisë dhe orientimin e alokimeve të ardhshme.

Përfundime

Shqipëria ka krijuar një bazë të rëndësishme ligjore dhe institucionale për mbrojtjen e grave dhe vajzave nga dhuna. Ligjet e reja zgjerojnë të drejtat, shërbimet dhe përgjegjësitë e institucioneve, ndërsa buxheti i përgjigjshëm gjinor ofron instrumentin për përkthimin e këtyre detyrimeve në programe dhe alokime konkrete.

Megjithatë, sistemi i financimit nuk është përshtatur ende plotësisht me standardin e ri ligjor. Financimi mbetet i shpërndarë ndërmjet institucioneve dhe niveleve të qeverisjes, shpesh planifikohet mbi bazën e shpenzimeve historike dhe mbështetet në projekte afatshkurtra. Për shumë shërbime nuk ekzistojnë linja të dedikuara buxhetore, kosto standarde për njësi ose një ndarje e qartë e përgjegjësisë financiare. Shembulli i Qendrës “Vatra” e ilustron konkretisht këtë hendek. Për vitin 2026, buxheti bazë i parashikuar prej rreth 54,9 milionë lekësh mbështet funksionimin ekzistues. Për të forcuar menaxhimin e rasteve, mbikëqyrjen profesionale të stafit, interpretimin, transportin, aksesueshmërinë dhe riintegrimin nevojiten rreth 19,7 milionë lekë të tjera. Buxheti i plotë i vlerësuar arrin kështu në rreth 74,5 milionë lekë.

Ky shembull tregon se kostoja e një strehe nuk përcaktohet vetëm nga numri i shtretërve ose shpenzimet e akomodimit. Ajo varet nga standardi i shërbimit, funksionimi 24/7, përbërja e ekipit, numri dhe profili i përfituesve, kohëzgjatja dhe intensiteti i mbështetjes, shërbimet për fëmijët dhe masat e riintegrit. Për këtë arsye, financimi duhet të mbështetet në një paketë të përcaktuar shërbimesh dhe në koston reale të ofrimit të saj.

Hapat e menjëhershëm

Ministria e Shëndetësisë dhe Mireqenies Sociale, Shërbimi Social Shtetëror, Ministria e Financave, bashkitë dhe organizatat e specializuara duhet të zhvillojnë një proces të përbashkët për:

- harmonizimin e akteve nënligjore dhe standardeve me ligjet e reja;
- përcaktimin e paketës minimale për çdo tipologji shërbimi;
- validimin dhe miratimin e metodologjisë së unifikuar të kostimit;
- plotësimin dhe standardizimin e të dhënave financiare dhe administrative;
- qartësimin e përgjegjësisë financiare qendrore dhe vendore;
- krijimin e linjave të dedikuara buxhetore;
- integrimin e kostove në Programin Buxhetor Afatmesëm dhe në buxhetet vendore;

- vendosjen e mekanizmave shumëvjeçarë për financimin e ofruesve të specializuar;
- lidhjen e alokimeve dhe shpenzimeve me tregues të cilësisë, mbulimit dhe rezultateve.

Nëpërmjet kësaj qasjeje, lidhja ndërmjet të drejtës ligjore, standardit, kostos, alokimit, shpenzimit dhe rezultatit mund të bëhet e qartë, e matshme dhe e monitorueshme. Kjo është thelbësore për ndërtimin e një sistemi të qëndrueshëm dhe të përgjegjshëm, që u garanton të mbijetuarave dhe fëmijëve të tyre mbrojtje efektive, rikuperim dhe mundësi reale për një jetë të pavarur.

Shënim metodologjik

Studimi përdori një qasje të kombinuar, të mbështetur në parimet e buxhetimit të përgjigjshëm gjinor dhe në metodën e kostimit për njësi, të përshtatur me kuadrin ligjor, institucional dhe buxhetor të Shqipërisë. Analiza ndërthuri shqyrtimin e legjislacionit, politikave, dokumenteve buxhetore dhe të dhënave administrative me informacionin e mbledhur nga institucionet dhe ofruesit e shërbimeve. Ajo vlerësoi fondet e kërkuara, të planifikuara, të miratuara, të disbursuara dhe të shpenzuara gjatë periudhës 2022–2024, si dhe nevojat financiare për vitet 2026–2028. Kostimi përfshiu personelin, funksionimin 24/7, infrastrukturën, pajisjet, sigurinë, aksesueshmërinë, mbështetjen e drejtpërdrejtë, shërbimet për fëmijët, menaxhimin e rasteve, rehabilitimin dhe riintegrimin. Rezultatet paraqesin vlerësime të nevojave financiare për shërbimet e specializuara të analizuara dhe jo koston e përgjithshme ekonomike e shoqërore të dhunës me bazë gjinore apo alokime buxhetore të miratuara.

Rreth GADC-së

Qendra Aleanca Gjinore për Zhvillim (GADC), e themeluar në vitin 1995, është një nga organizatat me përvojën më të gjatë në Shqipëri në promovimin e barazisë gjinore dhe mbrojtjen e të drejtave të grave dhe vajzave. Prej më shumë se tri dekadash, GADC punon në fushat e buxhetimit të përgjigjshëm gjinor, parandalimit të dhunës ndaj grave, fuqizimit ekonomik, mbrojtjes së të drejtave në punë dhe rritjes së pjesëmarrjes së grave në vendimmarrje.

GADC ka zhvilluar ekspertizë të konsoliduar në kërkim, monitorim të politikave dhe buxheteve publike, ngritje kapacitetesh dhe advokim të bazuar në evidenca. Organizata bashkëpunon me institucione qendrore dhe vendore, organizata të shoqërisë civile dhe partnerë ndërkombëtarë për të përmirësuar legjislacionin, politikat publike, mekanizmat e financimit dhe shërbimet për gratë dhe vajzat.

Nëpërmjet këtij studimi, GADC ndërthur përvojën e saj në buxhetimin e përgjigjshëm gjinor me angazhimin afatgjatë kundër dhunës ndaj grave. Studimi synon të forcojë lidhjen ndërmjet të drejtave të garantuara, standardeve të shërbimeve dhe burimeve financiare të nevojshme, duke mbështetur zhvillimin e një sistemi më të qëndrueshëm, transparent dhe të përgjegjshëm për mbrojtjen, rehabilitimin dhe riintegrimin e të mbijetuarave të dhunës me bazë gjinore.